

Divadlo J. K. Tyla v Plzni – soubor muzikálu a operety
uvádí

Johann Strauss: NETOPÝR

Libreto: **Karel Haffner, Richard Genée**

Překlad: **Petr Štědroň**

České texty: **Miroslav Homolka**

Úprava: **Petr Novotný**

Režie: **Petr Novotný**

Dirigenti: **Pavel Kantořík / Jiří Petrdlík**

Choreografie: **Petra Parvoničová**

Scéna: **Ivo Židek**

Kostýmy: **Roman Šolc**

Dramaturgie: **Jiří Untermüller**

Sbormistři: **Zdeněk Vimr, Kateřina Studentová**

Gabriel von Eisenstein: **Jan Ježek / Petr Horák**

Rosalinda: **Zuzana Kolářová / Jitka Svobodová**

Frank, ředitel věznice: **Dalibor Tolaš / Roman Krebs**

Alfréd: **Petr Matuszek**

Kněžna Orlofsky: **Stanislava Topinková Fořtová**

Dr. Falke: **Bronislav Kotiš / Roman Krebs**

Dr. Blind: **Radek Štědronský Shejbal**

Adéla: **Michaela Nosková / Radka Sehnoutková**

Ida: **Kamila Borovská / Lucie Zvoníková**

Frosch: **Jiří Untermüller**

Sbor muzikálu a operety **DJKT**

Sbor opery **DJKT**

Balet **DJKT**

Orchestr opery **DJKT**

Premiéra 26. února 2011 ve Velkém divadle

Z časopisu **DJKT 4 / 2010**

PŘILÉTNE STRAUSSŮV NETOPÝR – OPERETA OPERET

Pokud bychom divadelním návštěvníkům položili anketní otázku, které dílo se jim vybaví, vyslovíme-li slovo **opereta**, nejspíš by většinu z nich jako první napadl Straussův **Netopýr**. Však také patří společně s Veselou vdovou k celosvětově nejuváděnějším operetám. Proč se zrovna ‚neoperetní‘ příběh stal tak mimořádně populárním?

Hudební skladatel Johann Strauss ml. (1825 – 1899), Vídeňany přezdívány Šani, napsal šestnáct operet. Část jich pohltil zub času, jiné opráší některá ze scén sem tam, ale čtveřice

jeho lehkonožných titulů tvoří trvalou součást světového operetního repertoáru. Je to Cikánský baron, Noc v Benátkách, autorem nedopsaná a až po jeho smrti uvedená Vídeňská krev a samozřejmě Netopýr, Straussova jednoznačná operetní jednička. Za úspěchem Netopýra nestojí - jako v případě mnoha jiných operet - jen krásná hudba, ale také originální libreto, jehož autory jsou Carl Haffner a Richard Genée. Ti kupodivu nesáhli po klasickém sladkobolném milostném příběhu, ale po francouzské převlekové frašce Le réveillon a vystavěli děj na zábavné komediální zápletku. Tím Netopýra odlišili od všech ostatních operet, včetně Straussova Cikánského barona, z něhož kaširovaná romantika doslova prýští. Svižný příběh libretisté situovali v prvním jednání do rezidence pana Eisensteina, ve druhém na reprezentační ples u prince Orlovského a ve třetím do městské šatlavy. Zatímco první dvě jednání operety proletí jevištěm podobně lehce, jako vyprchají bublinky ze šampaňského, o kterém se v Netopýrovi tak často zpívá, první polovina posledního dějství poněkud drhne. Froschův monolog je patrně noční můrou nemála režisérů a vylámala si na něm zuby i řada ne zrovna nevýznamných komiků. Popravdě řečeno, viděl jsem jej správně odlehčeně zahráný snad jen jednou – v Plzni, v podání Rudolfa Kutílka.

Děj vypráví o pomstě doktora Falkeho za silvestrovský žertík, kdy jej kamarád Gabriel Eisenstein nechal sedět až do rána opilého na městské lavičce v maškarním kostýmu netopýra. Úžasně prý se bavilo celé město! Dr. Falke vymyslí odplatu: pozve Eisensteina na ples k princovi Orlovskému namísto jeho nástupu do vězení, kam má jít na devět dní kvůli banálnímu prohřešku – políčku úředníkovi. Zároveň tajně přizve jeho manželku Rosalindu, převlečenou za uherskou hraběnkou, komornou Adélu, která se vydává za operní umělkyni, i samotného ředitele věznice Franka. Eisenstein samozřejmě flirtuje se všemi přítomnými dámami a rozehrává důvtipný kolotoč situací, které doprovází nesmrtelné melodie v rytmu valčíku i čardáše. Vše se k všeobecné radosti hlavních aktérů rozuzlí přímo na půdě místního vězení a jak se nakonec ukáže, za všechno vlastně může jen šampaňské, které s grácií tak rychle stoupá do hlavy...

Nemůžeme přehlédnout, jak se v Netopýrovi prolíná - a vlastně střetává - dvojí divadelní svět: operetní, dalo by se říct až operní pompa Straussových melodií, s libretem klasické konverzační komedie, která by se možná víc hodila do intimnějšího prostředí, blíž k divákům. Zatímco hudební čísla jsou náročná a monumentální, text dotváří dojem lehkosti a inteligentní divadelní rafinovanosti. Přitom Johann Strauss nebyl nijak zkušeným divadelníkem – pro divadlo začal psát poměrně pozdě a Netopýr byl teprve jeho třetí operetou. Mimochodem, dílo se po premiéře 5. dubna 1874 v Divadle na Vídeňce dočkalo jen šestnácti repríz a obrat nastal až po uvedení v Berlíně, odkud se Netopýr rozletěl po všech světových jevištích, na kterých zůstává dodnes.

Obrovské oblibě se těší i v Čechách – jen v loňské sezoně jej nově nastudovala divadla v Brně, Ostravě a Pardubicích, letos se přidává Ústí nad Labem a Plzeň. Zde byl Netopýr uveden naposled v roce 1991 a jediným sólistou, který se vrátí ke své roli, bude Jan Ježek, jenž si stejně jako před dvaceti lety zazpívá part Gabriela Eisensteina (v roce 1980 hrál v Plzni Prince Orlovského). V dalších rolích se potkají, jako ve většině inscenací současného jeviště, operní pěvci s muzikálovými herci – o náročný part Rosalindy se podělí Zuzana Kolářová Křištofová s Jitkou Svobodovou, Adélu si zahraje populární muzikálová herečka Míša Nosková v alternaci s operní pěvkyní Radkou Sehnoutkovou, neustále zpívajícího Alfreda ztvární Petr Matuszek, Franka domácí sólisté Dalibor Tolaš a Roman Krebs, problematická epizodní role dozorce Frosche byla chválabohu svěřena inteligentnímu herectví Jiřího Untermüllera... Nejen proto, ale i díky přispění velezkušeného muzikálového a operetního režiséra Petra Novotného a dirigentů Jiřího Petrdlíka a Pavla Kantoříka lze

předpokládat, že v Plzni dopadne Netopýr lépe, než při své premiéře ve Vídni před stosedmatřiceti lety. Pijme mu na dlouhý jevištní život – čím jiným, než šampaňským!
Vítězslav Sladký

NETOPÝR V PLZNI PO SEDMNÁCTÉ

NĚKOLIK POLOŽEK Z PLZEŇSKÉ DIVADELNÍ HISTORIE

Po Vídeňské premiéře Straussovy operety Netopýr v roce 1874 se uskutečnila pražská premiéra hned v roce 1875 a o čtyři roky později, v prosinci roku 1879, se rozezpíval poprvé i v Plzni. To bylo tedy před 131 lety. V první polovině dvacátého století se vracel na plzeňské jeviště ve velmi krátkých intervalech: 1902, 1905, 1908, 1910, 1914, 1924, 1925, 1931, 1934, 1938, 1942 – zřejmě vždy v jen částečně upravené původní inscenaci a s obměněným obsazením.

Po dlouhé odmlce 16 let byl opět uveden v roce 1958 v režii brněnského Rudolfa Kulhánka a v hudebním nastudování Jiřího Karáska. V hlavních rolích Karel Tišnovský, Květa Kittnarová, Jana Kliková, Vilém Boksa a Karel Šmíd. Uplynuly pouze čtyři roky a Netopýr byl uveden znovu v režii vůdčí osobnosti Národního divadla Karla Jerneka a pod taktovkou Dalibora Brázdy. Obsazení dominoval opět Karel Tišnovský s Květou Hankovou (dříve Kittnarovou), Rudolfem Kutílkem, Evou Csapkovou nebo Marií Grafnetterovou.

V roce 1980 se Karel Tišnovský, dosavadní výhradní Gabriel von Eisenstein, ujal režie a za dirigentský pultík se postavil odborník na slovo vzatý, J. O. Karel. V hlavních rolích se střídali Petr Klotz s Karlem Tišnovským v roli Eisensteina, Eva Marková, Zuzana Pavlová a Milada Paseková coby Rosalindy, Jan Ježek, Zbyněk Brabec a Marcel Vážanský jako Princové Orlovští, tenoristu Alfréda si půjčovali Jan Adamec s Jaroslavem Buďárkem a o Adělu se podělily Milena Krhutová s Miluší Kupcovou.

Zatím poslední uvedení Netopýra se uskutečnilo v roce 1991. Režie se ujal brněnský Petr Pospíšil a taktovky se chopil Josef Chaloupka. V obsazení se tentokrát objevila znovu mnohá jména z předchozích inscenací spolu se jmény nových kolegů: Eva Pavelková (dříve Marková), Hana Pecková, Hana Spinethová, Zdena Kloubová, Růžena Knoppová, Marcela Hrdinová, Eva Brabcová, Jan Ježek, Milan Kovář, Zdeněk Matouš, Jan Adamec, Zbyněk Brabec, Erik Bezdíček, Dalibor Tolaš, Milan Bürger, Jiří Samek, Přemysl Kubišta, Zdeněk Sedláček, Josef Nehonský (který hrál ve všech poválečných inscenacích), Oldřich Vítovec a Rudolf Kutílek (tentokrát jako Frosch).

Nové nastudování Netopýra s premiérou 4. prosince 2010 tedy uzavře nejdelší odmlku mezi jednotlivými uvedenímí tohoto titulu, plných 19 let.

Jiří Untermüller

Jáchym Klimko
PR Divadla J.K. Tyla v Plzni
tel.: +420 724 743 919
klimko@plzen.eu

www.djkt-plzen.cz